

Prefață

Liviu Boar - Un profesionist străbătând vremurile ...

În anul 2010, în cadrul Editurii *Eurocarpatica* a Centrului European de Studii Covasna-Harghita, din Sf. Gheorghe a fost inaugurată colecția „Profesioniștii noștri”, primul volum fiind dedicat distinsei doamne Ana Grama - cercetător, etnomuzeograf și arhivist sibian, la împlinirea vârstei de 70 de ani. Așa cum rezultă din programul inițiatorilor colecției și din aprecierile specialiștilor care au colaborat la redactarea primului număr, noua colecție își propune să fie „o publicație care trebuie să dăinuie”, având obiective generoase precum: circumscrierea într-un proiect coerent și consecvent a unui grup profesional preocupat de problematica atât de complexă a românilor din Arcul Intracarpatic și conviețuirea lor cu secuii, maghiarii și concetățenii de alte etnii; promovarea ideii de elită profesională, de performanță cultural-științifică, obținută în cercetarea istoriei și culturii românești din sud-estul Transilvaniei și a interferențelor culturale româno- maghiare; propunerea de modele profesionale de urmat pentru cercetătorii din tânăra generație, prin prezentarea de secvențe semnificative din viața și activitatea celor pe care urmează să-i înlocuiască; și, nu în ultimul rând, gesturi de prețuire sinceră a valorilor „pentru ca întâlnirea cu normalitatea să nu se lase prea mult așteptată”.

În avanpremierea lansării noii colecții, începând cu anul 2009, la Sf. Gheorghe, din inițiativa Centrului Ecleziastic de Documentare „Mitropolit Nicolae Colan” din subordinea Episcopiei Ortodoxe a Covasnei și Harghitei și a Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni a fost constituit Grupul de Cercetare „I.I. Russu” pentru studiul sud-estului Transilvaniei. La primele două colocvii naționale ale Grupului au fost atribuite premiile “I.I. Russu” unor cunoscuți cercetători: istorici, etnografi, teologi, sociologi, filologi ș.a din principalele centre culturale ale țării.

Așa cum s-a anunțat la lansarea primului număr al colecției „Profesioniștii noștri”, se află în pregătire volumul dedicat istoricului și arhivistului dr. Ioan Ranca, din Tg. Mureș, deținător al premiului “I.I. Russu”, pentru activitatea de cercetare cu privire la istoria românilor din Covasna, Harghita și Mureș, în pragul împlinirii venerabilei vârste de 80 de ani. Dar, deoarece colegul său mai tânăr, dr. Liviu Boar, cel care îi continuă cu profesionalism și dăruire activitatea arhivistică și managerială în cadrul Arhivelor Naționale Mureș, împlinește în anul 2011 frumoasa vârstă de 60 de ani, de comun acord cu cei doi distinși

cercetători mureșeni, coordonatorul colecției a stabilit ca volumul doi din colecția *Profesioniștii noștri*, să fie dedicat istoricului și arhivistului *Liviu Boar la 60 de ani* - personalitate bine cunoscută și apreciată în sistemul Arhivelor Naționale ale României și în mediul academic românesc. În acest mod, Editura Eurocarpatica se achită de onoranta obligație de a prețui și recompensa moral participarea prof. dr. Liviu Boar la realizarea proiectului științific de anvergură ce își propune cercetare istoriei și culturii românilor din județele Harghita, Mureș și Covasna și conviețuirea lor cu secuii, maghiarii și cu membrii celorlalte etnii trăitoare, din arealul transilvan, multietnic și pluriconfesional situat în inima României.

După ce patru ani a fost profesor de istorie în câteva școli harghitene, și după satisfacerea stagiului militar cu termen redus, la cunoscuta unitate din Lipova, jud. Arad, din anul 1978, profesorul dr. Liviu Boar își desfășoară activitatea în cadrul Arhivelor Naționale ale României. Între anii 1980-1990 a fost directorul Arhivelor Naționale Harghita, iar din anul 1990 până în prezent, îndeplinește aceeași funcție la Arhivele Naționale Mureș. Astfel stând lucrurile, Liviu Boar stabilește o performanță demnă de remarcat; în prezent, el este arhivistul-manager, din cadrul Arhivelor Naționale ale României, cu cei mai mulți ani în conducerea unor arhive județene. În acest mod, Liviu Boar a făcut dovada peremptorie a unui profesionist care a străbătut cu succes trecerea de la un regim politic la altul, fără a fi contestat, ceea ce trebuie să recunoaștem că reprezintă o realizare meritorie, care vorbește convingător despre calitățile ce definesc profilul său profesional și uman: profesionalism, moralitate, seriozitate, politețe, echilibru și tact în relațiile cu interlocutorii, stăpânire de sine și putere de autocontrol, flexibilitate în gândire, capacitate de autoevaluare și de raportare critică la performanțele individuale și colective obținute, de autoperfecționare și de adaptare la schimbările din societatea românească, atașament și fidelitate față de instituția Arhivelor Naționale ș.a.

Printr-o permanentă preocupare pentru perfecționarea pregătirii profesionale, Liviu Boar a devenind un specialist recunoscut în arhivistică, paleografie maghiară și istoria modernă a Transilvaniei. În sistemul Arhivelor Naționale, Liviu Boar este perceput ca unul din cei mai avizați specialiști în teoria și practica arhivistică românească, cunoscut pentru preocuparea sa permanentă de a fi la curent cu noutățile din domeniul profesional, cu cele ale legislației generale și ale vieții publice, având o largă disponibilitate pentru introducerea noutăților. Astfel, și-a însușit „tainele” informaticii și abilitățile de mânăuire cu competență a calculatorului și de folosire a avantajelor oferite de informatică, în activitatea arhivistică și cea managerială. Este un bun cunoscător al istoriei Transilvaniei și, în mod deosebit, a istoriei fostelor scaune secuiești, al limbii și paleografiei maghiare și al științelor auxiliare ale istoriei.

În conformitate cu exigențele unui management performant, Liviu Boar a militat pentru asigurarea unei bune comunicări cu beneficiarii serviciilor arhivistice (personae fizice și juridice), pe cele trei tipuri principale de activități destinate fiecărui public țintă în parte (petenți, cercetători, reprezentanți ai instituțiilor și societăților creatoare și deținătoare de arhive). În toți acești ani, în funcție de specificul fiecărei perioade și de prevederile cadrului legislativ, împreună cu colegii arhiviști și arhivari din Harghita și Mureș, Liviu Boar s-a străduit să asigure servicii de calitate și la termen către cetățean; transparență în activitatea decizională și în relația cu publicul interesat; asigurarea accesului nediscriminatoriu la cercetarea documentelor deținute, inclusiv la cele create de structurile regimului comunist; un program coerent și modern de publicații și de manifestări științifice. În acest mod, mai ales în ultima perioadă, s-a asigurat consolidarea identității instituției Arhivelor Naționale în mentalul grupurilor - țintă specifice și largite și crearea unui climat pozitiv, marcat de credibilitate, având ca efect creșterea și diversificarea numărului de cercetători, colaboratori și susținători ai instituției, captarea interesului publicului, motivarea personalului propriu pentru conștientizarea apartenenței la colectivitatea profesională a arhiviștilor. Astfel, îmbunătățirea imaginii publice a instituției Arhivelor Naționale Mureș și a managerului ei, este rezultanta firească a calității și eficienței serviciilor oferite, a deschiderii instituției spre societate, cu dubla sa funcționalitate – administrativă și culturală. Liviu Boar este un manager recunoscut pentru abilitățile sale de comunicare în spațiul public, în relațiile cu persoanele fizice și juridice beneficiare a prestațiilor arhivistice, acumulând o vastă experiență în activitatea de îndrumare și control desfășurată la creatorii și deținătorii de arhive din județ, în calitatea sa de director- arhivist și de ... șofer îndemânat al mașinii instituției.

Acordarea, an de an, a calificativelor maxime la evaluarea performanțelor profesionale a recompensat capacitatea dr. Liviu Boar de rezolvare eficientă a problemelor, de asumare a responsabilităților, de analiză și sinteză, spiritul său de inițiativă și capacitatea de autoperfecționare, preocupările constante pentru imaginea publică a instituției, pentru sporirea vizibilității Arhivelor Naționale Mureș în viața publică a județului și mărirea prezenței instituției în mass-media locală, într- un cuvânt, pentru îndeplinirea misiunii Arhivelor, de instituție “cu vocație identitară, de interes național, depozitară a memoriei națiunii”.

Realizarea indicatorilor de performanță de către colectivul Arhivelor mureșene se află într-o relație directă cu îndeplinirea cu responsabilitate a atribuțiilor ce-i revin dr. Liviu Boar, în calitate de manager al Arhivelor mureșene, de eforturile sale privind: planificarea, organizarea, coordonarea și controlul asupra activității de evidență a fondurilor și colecțiilor arhivistice aflate în păstrarea instituției, precum și urmărirea prelucrării arhivistice a documentelor;

înfăptuirea programului de formare și perfecționare profesională a colegilor din sistemul arhivelor și a personalului cu atribuțiuni pe linia arhivelor de la creatorii și deținătorii de documente; perfecționarea și dezvoltarea posibilităților de prelucrare automată și de accesare a informațiilor din documentele de arhivă; participarea la activitatea comisiilor de specialitate ale Arhivelor Naționale; formularea propunerilor privind actele normative interne, participarea activă la cercurile profesionale; organizarea și conducerea activității de folosire a documentelor deținute în scopuri științifice și practice; analizarea și evaluarea activității desfășurate de personalul din subordine, verificarea calității, eficienței și controlul asupra climatului de muncă în cadrul colectivului; reprezentarea Arhivelor Naționale în relațiile cu autoritățile publice și private, precum și asigurarea relaționării cu Inspectoratul Județean de Poliție și cu celelalte structuri ale Ministerului Administrației și Internelor.

Dr. Liviu Boar a înțeles bine, și a aplicat cu vocație și consecvență, dezideratul conform căruia, gestionarea schimbărilor din societatea românească actuală, inclusiv cele din instituția Arhivelor Naționale -ca parte a sistemului societal național - implică adaptare, învățare, deschidere spre nou, și toate acestea trebuie să înceapă *“din, prin și cu noi înșine”*. Arhivistul și managerul Boar s-a implicat în redimensionarea raporturilor instituției cu utilizatorii arhivelor, cu oficialitățile, cu mass-media, pentru o mai bună conștientizare a misiunii specifice Arhivelor Naționale în rândul societății, respectiv constituirea, protejarea, conservarea și valorificarea documentelor aparținând Fondului Arhivistic Național al României.

Este la fel de cunoscută și apreciată activitatea desfășurată de dr. Liviu Boar pe planul relațiilor internaționale ale Arhivelor Naționale ale României, de facilitare a conlucrărilor cu arhivele din alte țări, în primul rând cu cele din Ungaria, prin participarea nemijlocită la reluarea și întesificarea relațiilor dintre arhivele celor două țări vecine. O experiență de neuitat a reprezentat-o pentru el, excursia de documentare și schimb de experiență pe care a efectuat-o la Arhivele Naționale ale Chinei.

De remarcă implicarea sa activă și benefică în viața cetății, colaborarea foarte bună cu instituțiile publice deconcentrate și cele ale administrației publice locale, participarea la activitatea comisiilor de specialitate de pe lângă instituția Prefectului județului Mureș și primăria Tg. Mureș, la manifestările asociațiilor culturale locale și la evenimente științifice, culturale și civice. Este membru fondator al Fundației Culturale „Vasile Netea” din Tg. Mureș și al Asociației Arhiviștilor „David Prodan” Filiala Mureș, asociații cu care a stabilit și desfășoară un parteneriat pragmatic și eficient.

Un corolar al muncii dr. Liviu Boar pe tărâmul arhivisticii și al cercetării istorice îl reprezintă prestigiul și respectul de care se bucură din partea celor cu

care lucrează, colaborează și a celor care l-au cunoscut și îl cunosc, în ipostazele de arhivist, funcționar public, manager, cercetător, publicist ș.a. În acest sens stau mărturie atât imaginea pozitivă de care beneficiază prof. dr. Liviu Boar, în mass-media locală, regională și națională, în mediile academice și universitare, în sistemul Arhivelor Naționale și în mentalul colectiv harghitean și mureșan, cât și calificativele bune și foarte bune obținute de Arhivele Naționale Harghita și Mureș la controalele tematice și de fond întreprinse de Corpul de Control al Ministerului Administrației și Internelor și de Serviciul Metodologie, Îndrumare și Control din cadrul Arhivelor Naționale ale României și la evaluările anuale, precum și distincțiile și premiile obținute de-a lungul anilor.

Activitatea de management desfășurată, pe parcursul a peste trei decenii, în două sisteme politice, se impune a fi evidențiată, cu atât mai mult, cu cât, în această perioadă, Liviu Boar a condus direcțiile județene Harghita și Mureș ale Arhivelor Naționale, instituții care gestionează patrimoniul arhivistic a două județe cunoscute pentru configurația lor multiethnică și pluriconfesională, dar și pentru unele demersuri separatiste și de enclavizare pe criterii etnice a zonei.

Istoricul, arhivistul și cercetătorul Liviu Boar este un specialist reputat în arhivistică, paleografie maghiară și istorie modernă a Transilvaniei. În anul 2004 a obținut titlul de doctor în istorie al Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, cu teza „Românii din scaunele Ciuc, Giurgeu și Casin în secolul al XIX-lea”, teză care a fost tipărită la Editura Universității „Petru Maior” din Tg. Mureș. Activitatea de valorificare a documentelor din Fondul Arhivistic Național s-a materializat în lucrări, studii și articole apărute în publicații de specialitate și consemnate în Bibliografia istorică a României. Dintre acestea se remarcă volumul “Minoritățile naționale din România 1918 -1925”, coordonat împreună cu profesorul Ioan Scurtu, “Despărțământul Reghin al Astei. Documente 1874-1940”, „Îndrumătorul în Arhivele Statului. Județul Harghita” și „Anuarul Arhivelor Mureșene”.

Aria tematică a studiilor și lucrărilor sale este axată în principal pe istoria Transilvaniei și, în mod deosebit, pe cea a scaunelor secuiești: organizare administrativă, sistemul de proprietate, principalele instituții identitare ale românilor din scaunele secuiești: biserica, școala, cultura, în mod deosebit ASTRA, din Reghinul natal, relațiile cu Moldova și Țara Românească ș.a. Din respect pentru înaintașii săi, deschizători de drumuri, a redactat studii despre protopopol-cărturar Elie Câmpeanu, dr. Eugen Nicolară, dr. Emil A. Dandea, arhivistul Ioan Moldovan ș.a., și a inițiat manifestarea dedicată marcării împlinirii a 75 de ani de viață de către dr. Ioan Ranca, ilustrul său predecesor la conducerea Arhivelor mureșene.

În decursul anilor, dr. Liviu Boar a organizat și participat la numeroase manifestări științifice, sesiuni, simpozioane, dezbateri, expoziții, în țară și

străinătate. De numele său se leagă inițierea și organizarea sesiunii anuale de comunicări științifice „Arhivele și cercetarea istorică”, de la Sovata, manifestare științifică de prestigiu, rod al parteneriatului stabilit cu Asociația Arhiviștilor „David Prodan” Filiala Mureș, cu Universitatea „Petru Maior” din Tg. Mureș și cu alte instituții de învățământ, cultură și cercetare din județul Mureș și din alte orașe din întreaga țară.

O constantă a activității sale o reprezintă legătura statornică cu Reghinul natal, colaborarea fructuoasă cu instituțiile de învățământ și cultură din acest cunoscut oraș transilvan în mod deosebit cu Biblioteca municipală, la publicațiile căreia colaborează cu articole în care sunt valorificate științific documentele referitoare la istoria localității și a întregii zone. Aceleași legături de suflet le menține și cu melegurile harghitene, cu locurile formării și afirmării sale profesionale, cu foștii săi elevi și colegi din învățământ și din arhive, cu foștii vecini și prieteni, deopotrivă români și maghiari. Colecțiile cotidienele „Informația Harghitei” și „Harghita Nepe”, din perioada 1980-1990, păstrează în paginile lor articole semnate de tânărul arhivist Liviu Boar, în cadrul unor rubrici permanente destinate valorificării informațiilor din documentele de arhivă.

După 1990, a participat la majoritatea edițiilor sesiunilor de comunicări științifice, simpozioanelor și dezbaterilor organizate la Sf. Gheorghe, Miercurea-Ciuc, Toplița și Covasna, prezentând de fiecare dată comunicări valoroase, articole și studii referitoare la istoria românilor din Arcul Intracarpatic, materiale publicate în anuarele locale „Angustia” și „Sangidava”. La fel de meritorie este și activitatea didactică desfășurată de prof. dr. Liviu Boar, în calitatea sa de cadru didactic universitar la Facultatea de Arhivistică din București, la Universitatea „Dimitrie Cantemir” și la Universitatea „Petru Maior” din Tg. Mureș, unde în prezent este profesor asociat.

Portretul profesional și moral al dr. Liviu Boar nu ar fi complet fără menționarea, fie și sumară, a ceea ce definește Omul charismatic, generos, deschis, jovial și optimist, omul de societate, cu care îți face plăcere să fii împreună la muncă dar, și în timpul liber, la „un pahar de vorbă”, în ambianța glumelor de bun gust și a frumoasele cântece care au însoțit românii de-a lungul timpului, cât și familistul, soțul, fratele, părintele, bunicul, gospodarul, colegul și prietenul de nădejde. De menționat pe arhivistul „veteran” care a știut să întrețină prietenii statornice cu specialiștii din „vechiul val”, „clasicii în viață” a arhivisticii românești dar, și cu „lupii tineri”, cei cărora le revine misiunea de a reforma și moderniza instituția Arhivelor Naționale, cu preluarea creatoare a întregii moșteniri transmise de toate generațiile de înaintași.

Într-o activitate publică de conducere de peste trei deceni, în sistemul Arhivelor Naționale, arhivistul-manager Liviu Boar “înfruntând vremurile” a reușit să asigure funcționarea corespunzătoare a unităților pe care le-a

condus. În toți acești peste 30 de ani, au trebuit să fie depășite numeroase greutăți și surmontate consecințele restricțiilor și disfuncționalităților, cauzate de comandamentele politice ale vremii, de cadrul legislativ restrictiv, de lipsa cronică a mijloacelor financiare și materiale necesare dotării și modernizării instituției, de persistența unei mentalități colective deficitare față de documentul de arhivă și față de instituția Arhivelor.

Au fost numeroase frământările, neîmplinirile, insatisfacțiile... În același timp, în această lungă perioadă, cu toată strădania și bunele intenții, Liviu Boar nu a putut mulțumi pe toți cei cu care a muncit împreună, sau pe cei care au apelat, într-un fel sau altul, la serviciile oferite de direcțiile teritoriale ale Arhivelor Naționale Harghita și Mureș. Important este că, raportul dintre cei care îl apreciază, îl respectă și îl prețuiesc, și cei care eventual se raportează critic la unele momente din activitatea sa, sau a unităților pe care le-a condus, este net în favoarea primilor.

Prezentând succint activitatea de arhivist, istoric și profesor a dr. Liviu Boar, paginile lucrării de față vorbesc convingător despre rolul profesioniștilor într-o perioadă de schimbări profunde în societate, despre nevoia unui echilibru între continuitate și schimbare și a unei reforme care să valorifice experiența arhiviștilor români și să o armonizeze cu legislația și practica arhivistică din cadrul comunității statelor Uniunii Europene, despre importanța personalităților publice care prin vocație, prestanță și caracter pot constitui modele pentru generațiile tinere.

Volumul de față păstrează structura gândită pentru întreaga colecție „Profesioniștii noștri” și anume: în primul capitol sunt redate mesajele transmise sub forma unor frânturi de gânduri și impresii personale ori instituționale, redactate de foștii colegi și de personalități care l-au cunoscut pe prof. dr. Liviu Boar în activitatea sa profesională, materiale care împreună conturează **portretul său de profesionist**; capitolul doi cuprinde curriculum-vitae și bibliografia, cuprinzând lucrările publicate, studiile și articolele consemnate în Bibliografia istorică a României, purtând semnătura prof. dr. Liviu Boar, referate și recenzii ale unor lucrări ale sale; capitolul trei înmănușează un număr de studii de istorie și arhivistică redactate de cercetători, istorici, arhiviști, muzeografi, teologi, profesori și alți cercetători, cu toții prieteni, colegi și colaboratori apropiați ai istoricului și arhivistului mureșan Liviu Boar.

Materialele din primul capitol sunt prezentate în ordine alfabetică, iar studiile din capitolul trei, în ordine cronologică.

Coordonatorul colecției “Profesioniștii noștri” este onorat de prietenia și colaborarea profesională fructuoasă cu distinsul prof. dr. Liviu Boar, volumul de față constituind un omagiu sincer adus trudei acestuia pe tărâmul arhivisticii

românești și a istoriei naționale. Satisfacția este cu atât mai mare, cu cât, volumul va fi lansat cu ocazia împlinirii, de către Liviu Boar a frumoasei vârste de 60 de ani, după ce, unor doi prieteni comuni, foștii directori ai Arhivelor Naționale Harghita și Covasna, a fost nevoit să le dăruiească volume asemănătoare, după plecarea lor, prea devreme, la cele veșnice: *Aurel Marc – Contribuții la istoria județului Harghita*, Editura Eurocarpatica, Sfântu Gheorghe, 2000 (volum alcătuit și îngrijit de Ana Dobreanu și Ioan Lăcătușu) și *Baicu Vasile Dan – Istorie și arhivistică în Arcul Intracarpatic*, Editura Eurocarpatica, Sf. Gheorghe, 2006 (volum alcătuit și îngrijit de Adina Fofircă și Ioan Lăcătușu).

Nu ne rămâne decât să transmitem, și cu această ocazie, prof. dr. Liviu Boar, urările noastre de sănătate și de noi izbânzi profesionale, astfel încât, volumele redactate la 70, 80 și de ce nu la 90 de ani să îmbogățească biografia sa profesională, înscriindu-i definitiv numele în galeria iluștrilor săi înaintași, din această binecuvântată parte de țară. În condiții normale, o asemenea perspectivă are toate șansele să devină realitate. Liviu Boar are o sănătate bună, expertiză și abilități probate, motivație stimulativă, surse care așteaptă valorificarea, condiții adecvate de cercetare, timp sporit alocat acestei îndeletniciri îndrăgite, teme predilecte înscrise între prioritățile istoriografiei românești, ambianța familială deosebit de favorabilă. Doamne ajută!

Dr. Ioan LĂCĂTUȘU

Dr. Ioan Lăcătușu

Dr. Liviu Boar